

pane fias, & absit tam scandalum, quam intenso periculumque libidinis, peccatum crisi veniale. Ex quo concludi potest Pensionarias, qua solum ut amicis honestam oblationem affirment, virilibus vestibus ufe sunt, in propria facti specie minus profecto peccasse. Quamobrem neque illa, quod viriles habitus sumperint, nec Moniales, quod, ut sumarent, in causa fuerint, mortalis peccati argui possunt. Post id confirmari multorum Theologorum auctoritate, cuiusmodi sunt Suarez & Pelizarius, (^a) qui etiam a peccato Moniale exculpat, quod ad breve tempus pro actione ludico proprium habitum deponebat, ut alium, atque a deo virilem sumeret. Quicquid porto de horum diuorum Auctorum afferatione sentiendum sit, sane pronunciari non potest Pensionarias, de quibus sermo est, ob id omnino, quod virilibus vestibus in iis ludis, seu representationibus ufe fuerint, graviter deliquerit.

Quod autem ex cap. 22. Deuteron. & ex Gangrenis Concili Can. 13. in medium adducatur, ad presentem facti specimen legitime referri non potest, ut ex vera ac genuina utriusque textus notione liquido constat. Etenim I. id facta Scriptura Iudeis prohibuit, ut monet D. Thomas, ut ab Ethnico cum per eas mutationes sua facta Numina colere contenter prohibire in Lega, inquit sanctus Doctor, quis Gentiles mutatione habitus uechanter ad Idololatrias Superstitionem.

II. Gangrenis Concili Can. 13. qui dicitur cap. Si quis mulier, in medium afferint, de illis locum est accipiens, que proposita ad meritoriam, ut at Gloriosa in hoc caput, vel ut animalverbi Archidiaconus, proposito male, scilicet meritorio virilibus vestibus uebantur.

Non igitur ideo simpliciter peccarunt Pensionarias, quod in suis spectaculis viriles habitus propriis vestibus impoferint, tamen misericordia debeat intra Virginem Deo devotorum Monasteria pueras virilibus vestibus induitas existere, sed eo peccant, quod talibaris vestibus, superpellicies, sarcifus birretis, hoc est indumentis Ecclesiasticis Ordini ad Religionem cultum divinum spectanti confederatis uia fuerint. Neque enim ita est ad propriam atque aliorum oblationem ejusmodi habitus adhibetur, qui tanquam sanctitudinis habitus spectandi sunt, & quorum uisus in spectaculis &

in Theatro vergit in Religiosis contemptum (^b). Sane sanctus Carolus quam id absumit sit, factis ostendit, dum ita eorum formam inaurit, & in ea eas assumperit, & in ea accommodaverit, graves penas subenit. Porro de culpe, quae in hac facti specie committitur, qualitate ex poena, quae cadiem culpam a sancto Cardinale infliguntur, qualitate judicari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa D. Caroli iudicio gravis est, gravios profecto confenda est, cum pueris talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosis, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosis, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosis, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit. Si ejusmodi culpa ex parte talibaris vestibus, superpellicies, & birretis orbeant, quas primores divini cultus Ministri solent tribuere. Hac sane circumstantia gravior est propriis officiis Religiosis, & sanctitatem eorum functionum, quae utpote serie profusa ac sacra multo minus in ludo, aut spectaculo, quod cari potest: gravis, inquit, penas subenit.

His in hunc modum constitutis, ad propositas questiones respondebunt.

Ad primam: ludes, de quibus agitur, in quibus Pensionarie talibaris &c. induit sunt, & praesertim cum ita induit sunt, & beneficiis imperiti non dubitant, circa mortale peccatum exhiberi non posse, ut ex haec dicitur compertum sit. Bonum tantum habens, qua Moniales, ac Pensionariae ergo videtur ad hoc usque tempus, iis excusatione esse potest.

Ad secundam. Idem sentiendum de Clericis, de Regularibus, ac de Laicis, qui habitus, quos diximus, suppeditant, siquidem in hac facti specie in hominibus Sacris Ordinibus insignitus, ac Regularium statum proutientibus bona factis prouidit.

Ad tertiam, postremque interrogatione quod attinet, responderemus, si hoc in eis Monasterii Confessarius suo muneri deest, nempe quantum in ipso est, ejusmodi ludos non impediat. Diocesanum Episcopum, ejusque Generales Vicarios de re tota monendos efficit.

Decimum Parisiis die 10. Junii ann. 1696.
G. Fromageau.

M A L E F I C I A .

(Vide SORTILEGIA.)

C A S U S .

^a Cum quis a Demonis torqueret, vel se torqueri pueret, ad se liberandum adhibere negat ex media, quae expressum vel sacram cum eo pactum supponit, nec nisi per maleficium ad illud, quod inde speraret, levissima conferre posset. ^b Confessandam est ad remedia, que Ecclesia percepit, & confutat.

Q U A E S I T U M .

In Polonia & in Russia reperiuntur in quibusdam humanis cadaveribus, que appellant Sive, quidam liquor, quem vulgo, atque a deo sapientum nonnulli sanguinem putant. Contendunt eum a Demonio ex viventium corporibus exsorberi, & in ea cadavera inferri.

Aucti inde malignum hunc spiritum paucis egredi ad homines excruciantur; & cum eos vehementer torquerit, vexantique, in ea cadavera regredit, tantaque in copia sanguinis, quem fuxit, immittere, ut ex cadavera, quod in eo natore cernitur, ore, naribus, & praesertim auribus effluit. Edit, inquit, linea, quibus involvitur; quod ne continet, caveret, dñe cadaver leperit, ne quod lineatum eius proximum sit, tegiturque illud imposta terra perinde a gurgullo.

Spiritus, qui ex hismodi cadavera egreditur, noctu cicut, dum somni tempus est, ut eorum quietem turbet, quibus defunctus maxima necessitudine devictus fuerat. Eos premit, amplectit, & tam vehementer angit, ut a semino excitentur acriter auxiliū implorantes, tantaque spērum, perinde ac si viveret, suum oculis obserbari. Qui ita excruciantur, macerantur, deficiunt, breviisque temporis spatio intereunt. Ita nonnunquam malum scripit, ut familiā ipsa unum post aliud de medio tollat.

Horum spirituum nonnulli homines aggredimur, ali peccades impetrant, & earum quoque sanguinem inferunt in cadavera, quod in causa est, ut languent, & moriantur; ut proinde si nullum malo huic remedium afferetur, universa regio devalaretur. Remedium porro, quod adhibetur, ejusmodi est. Sanguini ex iis cadaveribus effluenti mixtum panem

(a) Suarez tom. 5. disp. 23. scđ. 4. n. 29. de censu. Pelizarius tom. 2. tract. 10. cap. 7. quod. 37. num. 45.

(b) Vide Habitus Cal. I. II. III.

secum deferunt, & comedunt, atque ita se ab omni vexatione liberas sentiunt, sed omni maximum remedium est cadaverici capitum amputatio.

Animadverione dignum est, inquisita mortuorum corpora, quorum species in somnis apparet, detegi molla, flexilia, induta, & rubricanda. Verum statim atque eorum capitum efficit, non amplius Demon ad eos turbando accedit, quos ante torquens, brevique illi ad primitum valitudinem redunt.

Haud ita multo ante quidam ex his spiritibus puellam dormientem aggredit; illa experietur, & praeterea dolere, quem sentiebat, clamante, concurrevit ad opem ferendam; ait ea videlicet imaginem matris, que paulo ante occubauerat. Cum ea maceraret, ventum est ad cadaver, quod molles, flexible, & rubricandum inventum est. Et caput abscissum est, & apertum cor; effluxus magna sanguinis copia; tum vero pueri convulsus, & in presentia se bene habet.

Actioni in matris cadaver adscripta nonnulli Presbyteri fide digni, quos puella ipsa de re tota certiores fecit.

Quaritur, quomodo se gerere debet Confessarius tam quando eos, qui ad reprehendam maligni spiritus vexationem remedii supra explicitis utuntur, quam quad eos, qui eam remedia adulteri possunt, & in capitibz cadaverum, quorum ii Demones potiti sunt, amputationem consentiant, ut convalescant.

R E S P O N S I O .

Concilium Conscientie subscriptum, quod proposita vidit, existimat. ante omnia quam diligentissime inquirendum esse de factis ibidem relatis, an tempore sint veritatis conforma. Adeo quippe iniurata sunt, ut merito temporis possit, ne in his hanc illatio locum habeat, neque illud ante fidis adhibenda sit, quam adeo evidenter se liquidum probata fuerint, ut in dubio revocari omnino non possint. Imaginatio, ignorantia, nimis credulitas, superstitionis, ruditas eorum, qui ejusmodi eventu referunt, debent suppeditare causam timendi, ut hinc, exaggeratio, impotencia, illatio in illud occurrit. Sed facta hypothesi eos, qui consulunt, suum oculis videre populum vel deceptum,

(a) Sanctus Carolus in Actis lib. 3. tit. de vita & honestate Clericorum num. 16. pag. 129.

M A L E F I C I A .

vel revera vexatione uti, quo se liberet, remedii duobus in expositione explicatis: Conſilium confitit tum remedii utentes, tum eorum uolum in sui gratian petentes mortalibus peccatis reos esse, & a Confessariis de malo, quod perpetravit, monendos esse, ac si in adeo prava praxi perfitebant, absolutione privandos. Sententia hac initus ratione duplicita: una generalis est, & ducitur ab honore, qui debet de defunctis corporibus; alia vero ex peculari, de quo agitur, facta futurum.

Imprimitus defunctorum corporibus magna reverentia semper est habita, & a primis usque temporibus eorum honor tamquam Religionis caput spectans est, ita ut sepulcris ipsa viatori nefas esset. Est in hanc rem titulus de Confessario videlicet l. 9. tit. 19. ubi bene multa Constitutiones occurvantur in eos, qui sepulcris sanctitatem violaverint, in iis facili legi declarantur, & eo nomine puniendi disununt ei omnes, qui aut fuerint subvertentes, vel expoliari monumenta, in quibus fidem corpora conquentur: Pergit audacia ad buta defunctorum, & aggressor confessor, cum & lipido hinc moveat, & terram evortere, & cepistem uolente proximum sacrilegio. Majores nostri semper habuerint, de quibus primo confundentes, ne in placu incidunt contaminatis religio defunctorum, ha feri prohibemus panis sacrilegi cibolentes. Porro magis quedam facinus est in sepulcro ingredi ad cadaverum caput amputandum, quam inde quicquam auferre.

In Jure Canonico qui corpora in plures partes resuscitent, excommunicatione ipso facto plectuntur. I. Bonificius VIII. qui eam legem edidit Cap. Detractione exhort. 1. de sepulcro eius criminis abolitionem sancte Sedi reservat, impetrat & crudelitate appellans: Defunctorum corpora sic impie ac cruditer non trahentur; quamvis ea partio non sit, nisi ut facilis in fuorum Majorum tumulos transferantur. In causa de quo agitur, prætextus minus venia dignus est, & generationi, quam merentur fidem corpora, magis oppositus. Hac est prima ratio, que ejusmodi praxem damnat, & Diabolus procurans, & cibos portantibus, quibus ita evanescit, ut corde constringit, & spiritus humiliat Deus & Sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciunt, & profici lacrymis, & lagoribus elemosynis, & orationibus, arque fijunis Domino sacrificant, & per exercitium, ac carera medicina Ecclesiastica mania Ministris Ecclesi tales, quantum Dominus auferit, sanguine procures. Ita persuasum habet Bartholomeus de Spina Magister Sacri Palati in suo Tractatu de Strigibus cap. 33. Quis enim in hunc modi maleficium, & in alia carandis observat, ex que docet Caput, si per Sortiaris 33. q. 2. facit per dei misericordiam curarentur.

Decimus in Sorbona hac die 14. Februario an. 1663.
G. Fromageau.

M A T R I M O N I U M .

Quoniam in subsequentibus casibus nonnisi de Christianorum Matrimonio dicendum est, illud unum proinde nos explicabimus, cæmoniarum, quas olim Ethnici tum Graci tum Romani in suorum matrimoniorum celebratione servabant, nulla mentione facta.

Matrimonium apud Christifideles Sacramentum est institutum a Christo Domino ad sanctum foedus inter virum feminamque statuendum, ut in eius amore ac timore prole ex se genitam educant. Sacramentum porro esse dicitur, qui exterior hanc uniuersitatem signum est interioris gratia, quam Deus conjugatis largitur, ut suo fungantur officio, & Christi Domini Ecclesiæque unionem immitetur. Hujus Sacramenti finis est se mutuo juvare ac solari, ut ambo mortalem hanc vitam sancte transfigant, & ad aliam perveniant, & ut filiorum legitima generatione, deque eorumdem spirituali regeneratione, quaque eidem conformis sit, educatione solliciti in Ecclesiæ adificationem consipient; ut proinde qui tillatione quadam abrepti matrimonio se copulant, nihil in eo quarentes præter sentium illecebras, vel avaritia permoti, nec quicquam aliud quam temporalia commoda fibi proponentes, quin ad nobilorem finem animum erigant, ne dum, prout Christianum hominem decet, matrimonium contrahant, matrimonii sacramentum proficiant, & re tam sancta abutentes ad obtinendam suarum voluptam fruitionem, querendumque propria fortuna statum, Spiritui Sancto, & gratia quam nuptiis addidit, injuriam inferant. Quoniam sacre litteræ eos gravissime dampnant, qui ejusmodi causis illecti se matrimonii vinculo irretium, ut ex Libris Tobiae cap. 6. licet intelligi.

Docente Divo Augustino (^a) Matrimonium, spectato latino vocabulo, ita nuncupatum est, quia Foemina, dum nubit, id potissimum propolitum habere debet, ut mater evadat. Vox hæc: Matrimonium, quo rurdam Auctorum iudicio ita etiam accipitur, ut significet Manum Matris, quia ut est in Jure Canonico, matris officium & cura magis in Matrimonio spectanda veniunt, quam Patris; quoniam filii, qui sunt matrimonii fructus, five ante, five post, five in ipso partu matres magis sollicitas habent.

Matrimonium spectari potest multiforme; Cum foemina eo tantum gaudent, quod suæ natura matrimonio adnexum est, nec omnino civilium commodorum participes sunt, hanc uniuersitatem dici potest matrimonium naturæ; cuiusmodi quidem non solum apud Romanos, sed etiam in Ecclesiæ matrimonio non desuerunt. Cum eadem foemina gaudent civilibus bonis, quæ ipsi Leges tribuant, civile matrimonium appellari potest. In tertio denique genere est matrimonium Christianum, estque illud, quod ad Sacramenti dignitatem elevatum est, quodque rursus bisariam dividit potest; vel enim simpliciter ratum est partium consensu, vel

(a) S. August. lib. 19. contra Faustum cap. 36. S. Raymund. tit. de Matrim. cap. ult. de conv. Infidel. B

præterea corporali conjugione consummatum est. Matrimonium illud ratum dicitur, quod Fideles contrahunt in facie Ecclesiæ, quæ matrimonio naturali & legitimo addit Sacramenti qualitatem, ad quam in lege gratia evectum est. Etenim ut monet Innocentius III. (a) quanvis infidelium matrimonium sit veri nominis matrimonium, non tamen auctoritate ac perfectione donatum est; sed inter Fideles vere ratum est, quia eorum fides illud officie insolubile Sacramentum. Consummatum matrimonium dicitur illud, quod carnalis cognitio inter conjugatos permitta consequitur, quodque vim proinde maiorem acquirit, magisque infolabile evadit.

Ex Tridentina Synodo, & universali Ecclesiæ Traditione intelligimus Matrimonium sacramentum esse, gratiam conferens, & institutum a Christo Domino, qui illud ad Sacramenti dignitatem exultit, cum ut Sanctus Matthæus refert, statuit ejus vinculum insolubile, & ante quidem nihil erat aliud, quam naturalis contractus, quem ad multiplicandum genus humanum infinituerat natura Aucto, ut in Genesi dicitur. Vos Divi Pauli mentem non asequimini, inquit Sanctus Joannes Chrysostomus, qui vos dubitate non sinit nuptias Sacramentum esse, ejusque, quem Dominus Iesus Christus erga suam Ecclesiam testatus est, amoris imaginem. Docent Patres Christum Canæ Galilææ nuptias interesse suam, ut eas sanctificaret, hac porro sanctificatio nihil sit aliud, quam spiritualis virtus, quam nuptias contulit, eos sanctificandi, qui se ejusmodi vinculo conficiant, quemadmodum sanctificatio, quam aquis tribuit, dum baptizetur, nisi aliud exitit, quam spiritualis virtus, qua eas instruxit, purgandi eorum animum, qui in ejus Ecclesia baptizarentur. Verum præter hanc priam institutionem gratia Sacramenti Matrimonii pro certo habendum est Christum Dominum post resurrectionem suam Apostolis precepisse, in matrimonium non sine factis quibusdam ceremoniis celebraretur, arque ita a matrimonio Legis veteris, Legisque infolabile evadit.

De his Sacramenti Ministro non convenit inter Auctores, & Ecclesia nihil in hac controversia videatur statuisse. Credunt alii contrahentes ipsos sibi ipsi Sacramentum administrare, per mutuum consensum, quem sibi tribunt coram Parocho & testibus. Contendunt alii Parochum, qui partum consensum acceptat, iisque nuptialem benedictionem coram testibus impetratur, hujus Sacramenti ministrum esse. Ut est absolute necessaria ad matrimonii validitatem. Declarat id Tridentina Synodus in hæc verba: Qui alter matrimonium contrahere attentabant, eos sancta Synodus ad sic contrahendum enim in habiles reddit, & bujusmodi contractus irritos & nullos esse decernit. Et hic quidem Parochus necessario esse debet alterius Parochus, in cuius parochia matrimonium celebratur, vel alias Presbyter Parocho vel Ordinarii permissu.

Ad sacramenta Matrimonii materiam & formam quod attinet, verba, seu signa, que partum mutuum in matrimonii consensionem exprimit, hujus Sacramenti materia & forma esse videntur; ea quippe capaces contrahere volunt, & in proprium corpus potestatem tribue materiam constitutum, atque eadem verba spectata tamquam necessaria & mutua acceptatio, qua alter alterius voluntatem recipit, acceptratio, ipsius Sacramenti forma sunt; quia ea voluntas, & mutua corporum donatio imperfecta est, inutilis, & effectus expers, donec per efficacem determinationem, quam producit acceptatio necessaria, quæ proinde in hoc Sacramento forma loco est, vere acceptata sit, & perfectione donata. (b) Ita sentit D. Thomas, qui postquam definit verba, quibus exprimitur consensus in matrimonio, hujus Sacramenti formam est, nullus alia adest materia præter poenitentia actus, qui materialis elementi locum tenet: ita matrimonii eadem est ratio. Certum porro est, eos actus aliud nihil esse quam verba a contrahentibus pronunciata, quoniam nullus alius actus est, qui quidem ad matrimonii complementum, verique nominis perfectio-

Non est omitendum, tametsi hac de re inter Thelogos vulgo conveniat, alios tamen, eosque magni nominis non deesse, qui contendant actus eorum, qui suscipiunt hoc Sacramentum, (c) per quod se munus in Matrimonio conjungo &c. quæ post auditum partum mutuum consensum Sacerdos pronunciat, foris, Camerensi ciuidam Synodo an. 1567. celebrata, Sacerdotali Romano an. 1494. In hac sententia matrimonia clandestina absque Sacerdotis ministerio peracta ante synodum Tridentinam erant quidem veri nominis matrimonia, nova tamen Legis Sacramenta omnino non erant. Complures Theologi recentiores adharent huius sententia, atque eo quidem firmius, quod eam magis, quam communem sententiam traditioni conformem judicant, & ad hereticos convincendos, iisque probandum vere ac proprie matrimonium novæ Legis Sacramentum esse magis accommodantani.

Quamvis autem filii absque suorum parentum consensu matrimonium contrahere non licet; dubitata tamen non potest, quin certis quibusdam in casibus ejusmodi matrimonia valida sint, cum tamen filii eas conditiones servarunt, quas ad eorum validitatem requiri Ecclesia; quandoquidem Tridentina Synodus in eos anathema pronunciavit, qui fallo asserterent matrimonia a filiis familiis absque patris & matris consensu contrafacta nulla esse: idemque nos de his, juxta eandem Synodum statuere debemus, quod de matrimonii clandestinis, quæ veri nominis matrimonia esse declaravit, quod Ecclæsia, quæ nova matrimonii impedimenta statueret potest, personas iis contrahendis inhabiles reddens, ea nulla esse pronunciaverit; & quod inde consequitur, cum Ecclæsia haud declaraverit nulla ea, quæ filiis familiis absque propriorum parentum consensu contrahunt, necessaria consecutione sit ea valida esse, quamvis illicita sint. Ludovicus quidem XIII. an. 1029. eis matrimonia declaravit non valide contracta; sed ea verba quoad civilem solummodo, non autem quoad spirituali Sacramenti contractum sunt accipienda, quemadmodum Legati ad Cleri Parisiis tunc congregati consulta respondentes explicuerunt. Nihil tamen est omitendum, quo ejusmodi matrimonia impedianter, quia si illo unquam tempore, in hoc certe tam gravi negotio debent filii, juxta Divinam Legem, honorem parentibus exhibere. Id in causa fuit, ut ea matrimonia Constitutionibus prohiberentur, Parochis quidem, aliiisque Sacerdotibus ea imposita pena, ut tamquam criminis raptus fautores habe-

(a) Cap. Quarto de divorcio. Conc. Trid. fess. 24 c. 1. & can. 3. Genes. &c.

(b) S. Thomas in 4. diff. 26. qu. 2. art. 1. ad 2.

(c) Estius tom. 4. in lib. 4. sent. diff. 26. p. 10. & seq. Sylvius

tom. 4. in 3. parti. S. Th. q. 42. art. 1.

habentur, filii vero, qui ita matrimonium contraxisserint, ut hereditate privari possent. Declarati præterea sunt omnis successionis incapaces filii geniti ex matrimonio, quæ ad mortem usque celata sunt, aut nati ex foemini, quas non nisi in mortis articulo patres duxissent, postquam iissem abusi essent. Conjunctiones haec videntur magis concubinatus turpitudini, quam matrimonii dignitati respondere.

Matrimonium in facie Ecclesiæ celebratum, absque ullo impedimento dirimente, nonnisi per alterius partis mortem dissolvi potest, cum consummatum est, si de solutione quantum ad vinculum ferme sit. Dioco, cum consummatum est; partes enim contrahentes ad consummationem usque possunt absque alterius contrahentis consensu regulariter statum amplecti. Per hujus status professionem solemniter solvitur matrimonium in facie Ecclesiæ celebratum, quod nondum consummatum est. Et pars quidem derelicta potest post regularem professionem partis alterius altud matrimonium inire; neque illa est alia facti species, in qua divorcium permisum sit cum facultate novi matrimonii contrahendi vel eo vivente, quicum divorcium factum est. At plures existunt causas, in quibus separatio quod thorum permititur, & quod cohabitatem, five ad tempus, five in perpetuum, matrimonii vinculo semper ad mortem usque subsistente.

Separatio quod thorum semper permisita est, cum sit mutuo partium consensu & conjugati, qui in perpetuum continentium consentient, ut unice & liberius facilissime propria salutis studient, rem faciunt laude dignissimam, ac domum hoc rarum est; & cavadum, juxta Divinam Paulum, (a) ne ita se Conjugati Deomonis tentationibus obnoxios reddant. Prater hanc voluntariam separationem sunt alii causas, in quibus etiam quod domicilium absque alterius partis consensu separatio Divina Lega permisita est. Docet Christus ipse Dominus licet viro in adulterii casu uxorem dimittere. Itaque pro certo haberet in casu fornicationis eandem dimitti posse. Verum aliam duci posse non dicit; quin potius absolute & absque illa restrictione pronuntiat, quicunque repudiata foemina ducit, adulterii reum esse. Hunc Christi Domini decisioni adhærens Ecclesia docet adulterium repudiata legitimam caufam esse; ita tamen, ut matrimonii vinculum semper, ut antea, subsistat ad mortem usque, neque usque ad tempus illud liceat vel innocentem partem novum matrimonium inire; ut definit Tridentina Synodus, (b) cuius canon aliquas patitur difficultates, quas endonet Pallavicinus, Arcudius, Leo Allatius, & Gratianus.

Clandestinum matrimonium dicitur illud, quod Parochi, vel alterius Sacerdotis delegati, duorumque aut trium testium praesentia caret. E Tridentina Synodi historia compertum fit Patres dui multumque super hujusmodi matrimonios, & super iis, quæ filiis familiis absque superiorum parentum consensu contraxisserint, ancipites extitisse. Probabantur ea quidem, seu potius tolerabantur ante Concilium; sed mala, quæ ex hac indulgentia identiter oriebantur, in causa fuere, ut Concilii Patres remedia excogitarent, quibus posset clandestinitatis abrogari. Instituere nuptiarum publicationem, Parochorum presentiam & ministerium, ac testimoniū adhæsentiam: Qui alter quam praesente Parocho &c. Synodi decretu supra relatum est.

Ut autem certo constet matrimonium nullo impedimento labore, ac libere contractum esse, nullusque dabitandi locus superfit, Civiles, & Ecclesiastica Leges ceremonias non paucas instituerunt. I. Cum de ineundo matrimonio, deque conditionibus contractus, ad temporalia quod attinet, inter partes convenit, per sponsalia, de quibus dicemus loco suo, ad matrimonium sepe compare debent. II. Matrimonium debet publice celebrari, & ut publicum evadat, neccesaria sunt formulae tres, publicationes, proprii Parochi, & tertium praesentia. Publications peragendas sunt per tres deinceps dies Dominicos aut Festos inter Parochialis Mitis solemnia in utriusque partis Parochia, nisi in iis Episcopus dispensaverit.

Ad atatem quod spectat, qua matrimonium inire potest, ex jure naturæ qui rationis ad consensem necessaria usum nondum attigere, matrimonio valide contrahendo impares sunt; sed atatem requisita expressa determinatio non nisi a positivo jure pender, quo homines quidem ante quatuordecim annorum completorum, pueræ vero ante annorum duodecim pariter completorum atatem matrimonium contrahere prohibentur. Qui tamen ante hanc atatem in jure definitam consentiendi & matrimonium consummandi capaces essent, veri nominis matrimonium contraherent.

Vide (DISPENSATIO, IMPEDIMENTUM, (SPONSALIA, IMPOTENTIA,

C A S U S I

Matrimonium cum ejus non consummandi promissione.

3. Pueræ, quæ arterm primoribus fere labris attigerat, tam diligenter, tantoque cum successu se dedidit, ut deinceps alienum as a patre contractum solverit, ac non mediocrem agentem vim cumulaverit.

Dominus N. eis sibi uxorem petiit, idque ei proposuit an. 1674. puellaque non aufulante, insitum bienni spatio tum missis ad eam litteris, tum Parochis identem iter insitum. Cum porro ineunte an. 1676. in vulgo rumor sparsus est Petrem redire, nec a furore, minisque desistere. illa ut sibi caveret, in recentium Catholicarum domiciliis alportatis iis, quæ majoris momenti erant, matris domo fecerit.

Dominus N. a proposito non desistens natus est magis opportunitus tempus expangnare puellæ, quæ ab irati patris vi teueri volebat. Ea consentiente, intitundinem curavit matrimonii contractum, quem Notarius attulit; quo quidem legente, puella ibat, redibat, pueræ quoque dans operam. & ex uno in aliud cubiculum subinde pergens, sed contractuali tamen subserpuit.

His ita se habentibus, Dominus N. publicationem edendam curavit in Fano Sancti Sulpitii, perinde ac si ea propria Parochia esset, quamvis ipse natus esset Bellmontii in Hispania Diocesis Atrebatensis, & tunc degener Avenna Urbis Diocesis Camerensis. Super alius duabus publicationibus dispensationem obtinuit, & die 20. Aprilis an. 1676. puellæ duxit ad recentes Catholicas, in Parochia S. Rocchi existentes, ut annuente Parocho S. Sulpitii Iponfaliu ceremonias ibidem celebraret.

Cum illa eo pervenisset, subiit cubiculum cum Sacerdote, qui Trid. I. 22. cap. 4. Arcudium de Matrimon. Leon. Allat. Concr. Eccles. Graeca cum Latin. Gratian. q. 7. cap. 32. Decret. Litter. Tom. II.

MATRIMONIUM.

qui sponsalia & matrimonium celebratur erat, eique testata est se summopere a conjugali statu abhorre. Negotium quoque reficendis in animo habebat. Sed Sacerdos janum, ne egredetur, oculi iussit, affersens fore, ut ex repugnativa ceſſaret: Sanctimoniales quoque Sacerdotis verba exceperat. Cum illa perfusum haberet nunquam futurum, ut in matrimonii consummationem contentire, ipsi edixit, si Dominus N. sibi promitteret id, quod ex eo petisset, se inde non egressuram. Itaque Ecclesiastam, ubi aī dominus N. expectabat, ingressa, ei seorsim accito declaravit exprefsis verbis eam mentem rem adeo effentiaſer & absolute necſariagi obnoxiam redderet, ac ne ipse quicquam juris quoad caput hoc sibi ſuppetere arbitraretur. Dominus N. respondit eam probe nō ſe non cum hominem eſſe, qui vim imferat, alſeruitque ſe quidem quoad hanc rem ei moleſtum atque impotunum non fore. Declarationem hanc exceptu pueram tamquam conſenſum propositio, quam fecerat. At vir teſſatur, fe, cum ita polliceret, addidisse, id in perpetuum durare non poſſe, quippe qui crederet puerella propositio nihil aliud eſſe, quam eius padri effectum, ac certo fore, ut ipſa decurſu temporis repugnantiam fagin superaret.

Igitur sponsalia peracta fuit, & poſtridie matrimonium mane celebratum. Tum puerella ſe celavit, abſtinet a colloquio viri ſui, qui ex ea die domum redire coactus eſt, nihilque proficer potuit, maxime licet tum ipſe per ſe, tunc per alios inſtituerit, ut uxorem ſiam ad matrimonii consummationem pertraheret. Ea vero nunquam non reſlit eo ipſo tempore, quo illa ſecum concebuit, quod ipſa perhuiſum habebat ſe nulla ejusmodi obligatione adstringi, propriea quia nunquam ei ſe ſubdere in animo habuerit, cum ea tantum de cauſa nuperit, ut ſe ſua a praepotere patris impetu concedit.

Item ſuum oboi pater, ea tamen in proposito perit, atque adeo ſolutionem petet matrimonii, quod nullum eſſe contentit, tum quia nunquam consummatum eſt, quia ipſa nuptiā ex tantummodo conditione, ut Dominus N. . cui nubebat, eius consummationem nunquam peteret; & ipſi quidem id eum ſibi pollicitum eſſe contentit, fecus a negotio fuſſe recellatur.

Re tota ita proposita, queritur Confiliū ſententia super diuſus questionibus inſequentiibus.

Prima eſt, an inter contrahentes exiſterit veri nominis matrimonium?

Altera eſt, an cauſa hæc ad Ecclesiasticum Judicem deferri poſſit, & quomodo hic Iudex in eis decisione ſe gerere debeat?

RESPONSI O.

Confiliū Conſcientie ſubſcriptum, quod propositos vidit, & expediet, exiſtimat, facta hypothēſi. Puerellam ſignificatēſe Domino N. . . . eam ſibi mentem eſſe, ut ipſa ſe matrimonii consummationi non ſubderet, & ille nullum ejusmodi juri eam dicens acqüeretur, & re ipſa matrimonium ab ea eo animo contraſum iuſſe, exiſtimat, in qua, nullum coram Deo matrimonium fuſſe; quia ad matrimonii eſſentiam pertinet, ut conjugati ſuorum corporum dominium invicem tranſerant ad matrimonii consummationem juxta D. Paſtum Epifoliale prime ad Corint. cap. 7. v. 4. ita ſtatuent: *Mulier ſai corporis poſſetatem non habet, ſed viri ſi multer auſet, & vir ſai corporis poſſetatem non habet, ſed multer.* Et ſane alter matrimonium conſtrare non poſſet, ut docet D. Th. in 4. dif. 28. q. 1. art. 4. ubi actuali matrimonii consummationi diſtinguit ab obligatione, que per matrimonium contrahitor, pronuntiatque eam obligationem eſſe quid necſarium, eumque, qui in matrimonium conſentit, neceſſaria conſentione ſubdeua consummationi ſe ſubdere: *Dicendum, inquit S. Doctor, quod conſentit, qui matrimonium eſſet, et conſentit in matrimonio. Unde ſicut ſe habet carnalis copula ad matrimonium, ita conſentit, qui matrimonium cauſa, et in carnalem copulam: matrimonium autem, ut ſuper dictum eſt, non eſſet conſentit conjunctio carnalis, ſed quidam offſicio viri & uxor in ordine ad carnalem copulam.* Itaque cum affloſcio hac in hoc ordine de matrimonii eſſentia ſit, juxta hanc doctrinam afferi potest matrimonium nullum eſſe, cum conſentio declarat retundit verbis ſe nolle consummationi ſubdefe; quod in cauſa fuit, ut S. Thomas in hoc codem articulo in reſponſione ad argumentum tertium affereret ejusmodi conditionem matrimonio contrariam eſſe: *Ad certum dicendum, quod illa conditio non ſolum aui, ſed potestati conſervari carnalis copula; & ita eſt contraria matrimonio.* Idem doct. S. Bonaventura eadem dif. art. 2. q. 9. in corp. Arian. 6. §. 9. de Spofibibus: *Si mulier dicat: conſentio in re, ſi non cognoscet me, non eſt conſentit matrimonialis, quia aliquis eſt contra ſubſtantiam am confiſus matrimonialis.* Firmatur id ſa regula, quam Gregorius IX. conditionibus oppofitus in dispensatione circumſcriptis in hac verba: *Si conſitiones contra ſubſtantiam conſentit, puer ſalver dicas alteri: conſentio ſecundum, ſi generationem preli evitit, vel donec invenientiam aliam honore, vel*

Decimus Parigiſis in Sorbona die 24. Junii an. 1680.
Aug. de Lamet,

Alius Cauſus in eodem negotio.

1. Conſentit ſervanda proposito, qua ſe maritus obſtringit uxori, dum eam dicit, non impedit, quoniam matrimonii conſtractus validus, firmusque ſit.
2. Ejusmodi proposito, cum ei vir ſtare non vult, haud tribuit conſentiſſi ſuoi negandi debitum conjugale.
3. Non debet conſoux hanc cauſam a viro recedere.

QUA.

MATRIMONIUM.

21

QUÆSITUM.

Petrus ſibi conjugem petit Catharinam, qua cæſitatis amo- re duxa per annos plures ſi aufcultari renuit. Eius de- vique ſollicitationibus, & conſanguineorum conſilii devita ei edicit ſe quidem illi nuptiarum, ſed ea conditione, ut fihi ante promittat fore, ut iuxta conſentientie leges ſecum vi- vat, nihilque ſue ipius calitati contrarium aggrediantur. Promittit Petrus, paratus etiam promiſum, ſiquidem ea ve- lit, jurecurando firmare; et tamen cogitatione, quod eam jam duciam in rem conjugalem pertrahere facile poſſit. Ita- que matrimonium inuenit in facie Ecclesie & quinque aut sex mensibus una vivunt, quin tamen vir, quamvis vehementer inſtit, quicquam obtinere poſſit a conju- ge, qua in proposito perit, licet incontinentia periculum, cui ille nunquam non ſubbet, non ignoret. Quamobrem queritur.

I. An matrimonium legitimum ſit, in iis quidem circumſtantis, qua ſunt propositi, celebratum?

II. Facta hypothēſi matrimonium firmum & validum judi- cari, potenſe conſoux tuta conſientia conjugale debitum viro denegare, vel in evidenti incontinentia periculo, cui eum- dem obnoxium videt?

III. Facta hypothēſi ſententia hanc propter ejusmodi pa- riculam incontinentia ei ſatisfacere debere, potenſe, eo in- vito, integrum leparationem ſibi conquirere, ac debetne id facere?

IV. Si matrimonium nullum declaratur, & ipſa a civibus Tribunib⁹ aliquis nequeat, ut ab hoc homine recedere ſi- bi licet: quid ei conſilii præbendum eſt?

RESPONSI O.

Conſilium Conſcientie ſubſcriptum, postquam proposita vi- dit, exiſtimat quod questionem primam, id quod Petrus Catharina promittit, ſe cum ea continerit vietur, impe- dimento non fulſi, quoniam inuitum matrimonium firmum ac validum eſt, ut docet Gerof. Sarmonis tertio de Virgini- na Nativitate Confid. 3. lit. 3. ubi huc leguntur: *Vox Ma- ria Virginis, vox & ipſe Iohannes Secundus Doſtores, cui- vno non repugnat vera matrimonialis coniunctio, neque corporum mutua translatio.* (a) Paludanus tuetur ſententiam hanc. Videntur etiam Jus Canonicum eidem patrocinari in Capite Conſimilis, ubi Alexander III. respondens homini, qui poſt matrimonii promiſionem, & quidem jurecurando firmatum, que puerella ſe obſtrinxerat, Religioſis proſtrante conſilium inperat, eum, ut illam antea duecat, horatur: *tum vero ſi in ea voluntate perſliterit, poterit ante matrimonium consummationem Religioſem amplecti.* Hinc ſequitur matrimonium valere, etiam in eo animo & conſilio contrahatur, ut ne con- ſumetur, quod arguēto eſt calitatis ſervanda propositum contrariū minimo repugnare.

Quod questionem ſecundam reſpondetur, omnino eportere, ut Catharina conjugale debitum Petro reddat, quoniam dum eam duceret, Petrus id ſe non peritum promiſit. Hujus decisionis veritatem firmant rationes duæ: prima eſt, Pe- trum ſe libere, nec promiſi ſervandi animo promiſi- immo vero liquido conſtat id eum puerella ſe tantum de cauſa, ut Catharina, que alter ei nubere noblet, gratificare. In hac promiſione non vobum exiſtit, nec iuſjurandum; Catharina videte ac ſentire debuit id, quod pueret, etiā mortale impoffibile, Petrum fidem non preſtitum, ſi per matrimonium in vi ſe potestatē concedere, nec poſſe ſi- ne crimen conjugale debitum reculare; quippe quod ſtricti ſummiſus juris eſt. Apparet ex propositis von eam Petri mentem ſuile, ut in omne tempus renunciaret juri, quod in Catharinam per matrimonium ſibi comparabat, ſed potius ut eam ad matrimonium per ſuam promiſionem perduceret. Conſtat ex Jure Canonico virum, qui coniugi ſe promiſit editum conſentientia votum, nec tamen edidit, poſſe ab ea- dem conjugale debitum extorquere, cum voluntate mutat. Ex verba Calſetini Paſt. III. (b) Fraternalis uoſtra mandamus, quatenus ſi inviueris uxorem Regis Sueciæ gravis infirmitate depreſſa, conſentiantur uoſi, & virum eum ad tempus præbiſſe conſentiam, maxime ſi non idem vir con- ſentientia uoſi perpetuum, ſandemque ſuo conhabitare faciliſſis, & uerumque inviueri maritali affectione tractare. Magis etiam aperta fuit Sancti Antonini (c) in hanc rem verba: *Omnis ramus concordet, inquit, quo ex hoc quod unus uoſis ſimpliceret de licetis alterius, non impeditur, agrotatque coniugis illud ſubſcribere, quoniam ex eis fratribus unus ſubſcribit manum ſuiliuit.* Verum quia puerella quam pererpetat nihil legabit, neque ullam eius mentionem faciebat, mater metuens, ne testamentum nullum eſt, codi- culum ab agrotante edendam curavit, in quo tria mille li- brarum ſummarum puerella ſe in lucem edite relinquebat. Spofus, & ejus conſanguinei de lethali ſpoſe diſcretim certiores ſati, per Matronam dignitate valde preſtantem matrimonii ante ſpoſa mortem celebrationem proponere, fed cum mater & avus id recuſarent, ut eius bonis poterent, ſpoſus per Magifratum, eumdemque inſignem ipſis promiſit illa puerella recens nata ſuccellionum renunciatur, ſi forte illa ſibi præmoretur. Hanc quoque propositum rejeclerunt mater, & avus; & ne id in agrotante noti-

(a) Paludanus in 4. dif. 30. quæſ. 2. art. 1. Cap. Commissum
1. Decret. Deſpofi. & mariti.

(b) In Cap. Chariliſmus de conuersi conjugat. 1. 3. v. 32.
Lamet Tom. II.

Sed alia ratio eſt, ob quam Catharina viri poſtulata face- re debet, proximum nempe incontinentia periculum, in quo ſe ipſe versari fatetur: nihil enim eſt, exceptio peccato, quod uox facere pro viri ſalute non debeat. Hinc vero potell illa citra uilan culpm ei concedere, quod petit, quod ei debet, & quod petendit juſ ſabet, quoniam nullum ipſe vo- rum edidit, & ſola ſuperanda eſt repugnantia, qua illa a conjugali debito aliena eſt.

Ex his principiis facile intellexi eſt, quomodo fit poſtre- mis diuſus propositi quæſitionibus occurrentibus. Catharina non potest tuta conſientia ſuum virum deferere, quippe cum nihil magis quam diuſum matrimonio contrarium fit. Sacramentum huc eam unionem exhibet, quam Chriftus Do- minus cum Ecclesia, qua eis ſponsa, contraxit, a qua quidem ſe nunquam ſejunxit, nunquamque ſejunxit; cum fieri omnino non poſſit, ut vel Chriftus Ecclefiam ſuum deſerat, vel hæc eadem Ecclefia ſuo ſponso fidem non fer- vet. Itaque illa unum Catharine conſilendum eft, ut Pa- troſiſter coniuncta perſtitat, & humanitate, precibus, hortacionibus eum ad continentiam, quam maxime poterit, ſervandam pertrahat; ita tamen, ut illa nunquam contra caſilitatis peccet, eo prætextu, ne debitum petens Catharina moleſtus fit.

Decimū Parigiſis hac die 20. Auguſti an. 1678.
Aug. de Lamet.

C A S U S II.

Promiſio matrimonii, quam prægnatio conſequitur.

1. Cum puerella, qua poſt matrimonii contractum a matre, & a patre promiſum concepit, in merbum incidi, & eft in vita diſcretim, illi impeditre non poſſunt, quoniam ei, cu- de deforſata eft, & quidem petet nubat. Qui id impeditur, puer ante matrimonium in lucem prodenari gravissimam in- juſtiam inferat, quoniam filii legitimi ſit, & jure, quod habeat ad matris bona, privari.

2. Maximus partis injuriam inferunt filii patris, quem priuare hæreditate.

3. Quamobrem damna omnia cum patre cum filio impoſita re- parare doſent.

QUÆSITUM.

Cum Dominus N. data receptaque matrimonii fide, cum Therese 28. annos nata amicitia commercium inſiſt, conſentientibus Matre & Avunculo, qui Patris loco eft, qui- doſis partem ſolvere debeat: illa concepit, & de ſpoſi conſentit de re matrem monuit, ut ita matrimonium nulla in- terjecta mora, & ante puerperium conſideretur. Aſſetare ma- ter & avus nec poſt partum, quod ſpoſi conſanguineis in votis erat, quare voluerunt, Avas puerit, qui & in Fo- ro, & in Ecclesiis primas tenet, edicens te omnino paſſum non eſt, ut neptis illegitimum prolem emitteret, fibique acerbiſimo dolori foro, ſi illa in eo ſlato mortem occumberet. Litigium, quod inter ſpoſum ſpoſisque familiam, & ipſum intercedebat, eos impulſi, ut acqüiecerent Avunculus voluntati: itaque omnia compoſita, conſtractus initus, ſubſcriptusque eft a ſpoſo & ſpoſa, & a conſanguineis utriusque. Mater etiā ſe obſtrinxerat, avunculus diuſecim, Tum vero Bardegalam miſſum eft, ut prima fieret publicatio, & in diuſus alii, & in tempore vettio (erat enim Quadrageſimalis) diſpenſatio petetur. Archiepilocus votis annuit; publicatio facta eft Bardegalae, & N. . . . ubi ſpoſa Avunculus eadē diſpenſationes obtinere debeat. Ea ipſa die ſpoſa puerella in lucem edidit. Mater, que hoc infortunio celare volebat, filiam cogit poſtridie ſurgere, & officia de more excipere, quod ei gravis febris cauſa fuit, quia cum momentis ſinguſis augerat, mater intelligens in gravi periculo ſit, verba Calſetini Paſt. III. (b) Fraternalis uoſtra mandamus, quatenus ſi inviueris uxorem Regis Sueciæ gravis infirmitate depreſſa, conſentiantur uoſi, & virum eum ad tempus præbiſſe conſentiam, maxime ſi non idem vir conſentientia uoſi perpetuum, ſandemque ſuo conhabitare faciliſſis, & uerumque inviueri maritali affectione tractare. Magis etiam aperta fuit Sancti Antonini (c) in hanc rem verba: Omnes ramus concordet, inquit, quo ex hoc quod unus uoſis ſimpliceret de licetis alterius, non impeditur, agrotatque coniugis illud ſubſcribere, quoniam ex eis fratribus unus ſubſcribit manum ſuiliuit. Verum quia puerella quam pererpetat nihil legabit, neque ullam eius mentionem faciebat, mater metuens, ne testamentum nullum eſt, codi- culum ab agrotante edendam curavit, in quo tria mille li- brarum ſummarum puerella ſe in lucem edite relinquebat. Spofus, & ejus conſanguinei de lethali ſpoſe diſcretim certiores ſati, per Matronam dignitate valde preſtantem matrimonii ante ſpoſa mortem celebrationem proponere, fed cum mater & avus id recuſarent, ut eius bonis poterent, ſpoſus per Magifratum, eumdemque inſignem ipſis promiſit illa puerella recens nata ſuccellionum renunciatur, ſi forte illa ſibi præmoretur. Hanc quoque propositum rejeclerunt mater, & avus; & ne id in agrotante noti-

(c) S. Antonin. Summ. Theol. 3. part. tit. I. cap. 22.

(d) S. August. in Can. Si dicit.

MATRIMONIUM.

& in consanguinitatis dispensatione dicta est esse de Parochia S. Rocchi, quamvis adhuc degeret apud Parochum S. Laurentii: qui quidem & ipse adeo perflusum habuit eam suam Parochianam non esse, ut se ad S. Rocchi Parochiam contulerit, ut matrimonium illud annente Parochio celebraret; agrebat tamen tulus, quod contendenter oportere se in Parochia Sancti Laurentii publicationes edere, argu adeo neutram Parochiam in celebrationis actu nominari. Nihil melius quam hoc silentium ostendit Parochum S. Laurentii minime credibile eam feminam ad suam Parochiam spectare, sed eus domiciliis esse in Parochia S. Rocchi. Et sane cum ipsa se contulit ex Parochia S. Laurentii, se contulit cum animo non redendi; neque vero alter animo comparata esse potuit, quoniam eis futurus sponsus, & genitores habitant in Parochia S. Rocchi.

S. Laurentii Parochus ex eo sibi presulnum querere poterit, quod articulus 28. Statutorum dictae Diocesis in hunc conformis edito Regis edito mensie Martio anno 1697 super matrimonium caramonis, requirat, praepiatque contrahentes sex mensum domicilio gaudare in Parochia, ut ejus Parochus eos conjungendi facultate polleat; verum I. hoc ille articulo fuerit neglit, quia cum matrimonium celebravit feminam non amplius in ejus Parochia morabatur, sed post decem aut duodecim dies in Parochia S. Rocchi re ipsa debeat. II. probe novit, quomodo hic articulus in Diocesis intelligatur, & quomodo executioni mandetur; nempe vim non habet, nisi cum contrahentes ambo domicilium in Parochia recens posuerint; tunc enim ibidem matrimonio copulari non possunt, & ad Parochiam sunt remittendi, ita quia sex mensum spacio domicilium habentur; verum eum contrahentium alter post sex menses habitat in Parochia, alter autem ad eam venit. Habitandi causa, is, qui ibidem Parochi dignitatem obtinet, eos in matrimonium conjugare potest. Ita quidem vium est Parochio S. Laurentii, quoniam matrimonium, de quo agitur celebravit, quin ad Parochiam S. Rocchi, ubi sponsus degebat, partes remitteret. Ceterum si prima fronte eum articulum similiter pavisset, ab incerto tamen defessere debuisset, cum ab Officiali, qui idoneus vir, ejusmodi superior est, admissus fuit eam feminam de ejus Parochia non amplius effe, nec omnino seu de facto, seu de jure in Parochia S. Laurentii domicilium habere.

Hinc illud consequitur hunc Parochum incidere in dispensationem infestam in eos Parochos, qui absque licentia alienigenas in matrimonium conjungunt, iuxta Tridentinam Synodum cap. 1. de reforma. Matrimonii & quod se quis Parochus. Consequens & illud fit eundem Parochum postridie sacramentum lapsum in irregularitate, a qua utpote publica nonnisi per Summum Pontificem liberari potest, id quod ejusdem Concilii definitionibus in eadem sepius 24. cap. 6. de reform. est contentaneum,

Rationes pro Parocho S. Laurentii.

Contendit ille se proprium Parochum esse feminæ, de qua est quartio, vi articuli 28. dicti statut. Vel ex una, inquit, ejus iactione liquet, quoniam ejus versus Parochus fuit. En verba: prohibemus sub Conciliorum poenis, ne qui Parochi vel Presbyteri tam Sacrales, quam Regulares quemquam alium matrimonio confoscent, quam siuos veros & ordinarios Parochianos, verum, actualē, & publicum domicilium in ipso Parochis habentes saltem post sex menses, & ad eos quod attingit, qui ante in alia Diocesis nostra Parochia degabant, & post annum, quod spectat ad eos, qui in alia Diocesi habitabant; nisi forte contrahentibus specialis permisso ab ipsorum Parochis, vel Diocesano concessa fuerit.

Quicquam ne hoc articulo clarius est? Nonne aperte dicit, ut quis domicilium ad matrimonium necessarium acquirat, neccesse effe eum in Parochia per sex menses moratur? Hujus Constitutionis vi Parochus S. Laurentii effundus & unicus dicitur mulieris Parochus, quoniam ipsa habaverit, & res ipsa habitabat in Parochia S. Laurentii, ex multo tempore, cum matrimonium contraxit. Decem porro vel duodecim dierum abfere spatium nullius momenti habendum est. Quid enim istud est, si cum annis quinque conferatur? Nec juvare dicere ad literam verum non esse feminam, cum nuptiis in Parochia S. Laurentii per menses sex habitasse; neque enim standum est littera, quae occidit; sed Legis mens inspicienda. Car enim illa sex latente menses requirit, ut in Parochia domicilium acquiratur, & matrimonium iniici possit? Ea nempe de causa, ut Parochus matrimonium celebratus probe noverat, an contrahentes ultra alia obligatione irrexit sint, & an quicquam exsillat, quod eos Sacramento suscipiendo ineptos essent. Jam vero feminam hec in Parochia S. Laurentii post annos quinque degebat; Ille igitur eam optimè noverat, & poterat potiose jure, quam Parochus S. Rocchi, se ipsa ejus Parochum reputare. Nullas quidem primo publicationes peregit in sua Ecclesia,

RESPONSI.

Concilium Conscientia subscriptum existimat matrimonium, de quo haecenus, nullam esse; Parochum S. Laurentii suffundens esse, & quod deinde Missam celebraverit, irregulariter.

Nullum esse Matrimonium hoc videtur indubitatum; illud enim vulgo receptum est, cum quis propriam Parochiam deserit, ut in aliam se conferat, animo commorandi, ibique actualē domicilium habet, eum confieri ad eam Parochiam spectare, in qua commoratur. Id contigit in hac

MATRIMONIUM.

hac facti specie. Ancilla Parochi Sancti Laurentii suam Parochiam deseruit, & commorandi causa profecta est ad Sancti Rocchi Parochiam, ubi ejus genitores degebant; eo profecta est ad Sanctum Laurentium non amplius redditura, sed animo nubenti in Parochia Sancti Rocchi, ubi sponsus degebat, ibi domicilium possit docecin ad hinc diesbus, aut circiter; & quod inde consequitur, esse definit ei Parochia Sancti Laurentii; ex quo concludatur matrimonium proprieum nullum esse, adeoque oportere, ut contrahentes seorsim vivant, quoad illud redintegretur.

Non potest Parochus Sancti Laurentii legitime dicere sibi licuisse matrimonium hoc celebrare, quia sex mensum spatium lapsum non fuerat, ex quo in Parochia Sancti Rocchi degebat, iuxta Edictum mensis Martii anno 1697. contrahentium Rituali infirmi, etenim respondetur, cum Edictum prohibetur, ne ejusdem Diocesis homines, qui per sex elapsos menses in propria Parochia morari non fuerint, in matrimonium a Parochis conjungantur; id ita accipendum est, ut licite ea matrimonia Parochi celebretur non possint, quia in reliqua Parochia futuras nuptias publicandas curaverint. Uno verbo spatium hoc mensum sex referendum est ad nuptiarum publicationem, non vero ad matrimonii validitatem; ita vulgo declaratur allatus Edicti articulus, & re ipsa nollet Archiepiscopos consultus in hunc modum respondit.

Id unum agitur in presentia, ut appareat, quas pœnas incurrit Parochus Sancti Laurentii, & quomodo ab istem absolvii possit. Dicatum est supra eum in subscriptione lapsum esse; id ex Tridentina Synodis textu in expositione allatiorum sit; quis vero deinde celebravit, irregularis est; id porro explorari juris est. Potest Episcopus a suspensione summa absolvire; at ad irregularitatem quod attinet, in ea nonnisi a Pontifice dispensari potest; si tamen occulta esset, ab Episcopo possit absolviri, ut appareat ex cap. 6. Sess. 24. de reform.

Huc fructu revertitur, quod ait Dominus de Sancte Beate ann. 2. cap. 64. ubi dubitare videtur, an irregularitas publica est Pontifici reservata, in comparibus enim causibus, ut in eodem Tome cap. 46. 63. 184. aut irregularitatem publicam Pontifici reservari, aut Episcopum in ea dispensare non possit, nisi cum occulta est.

Et in primo Tome cap. 35. rotondis verbis ait irregularitatem ex publico delicto provenientem Pontifici reservari. Ex autoritate igitur Domini de Sancte Beate nihil, ad presentem facti speciem quod attinet, deduci potest.

Consequens ergo sit, si irregularitas, quam subiit Parochus Sancti Laurentii, non magis nota est, quam in expunctione supponitur, Episcopum ab eadem absolvire posse, quippe quia ecclesia confessori potest, sed quoniam magis, quam est, publica fieri potest, ita ut eidem Parochio de proprio Beneficio timidi causa suppedit: oportere, ut, quo tranquillore animo sit, ad Romanam Curiam configatur, & interim absente a suis functionibus, nisi qua necessitas pro Ecclesia bono aliter postulet; hoc enim in casu potest Episcopus ei permettere, in provisionis modum, ut his functiones obiret, quoad ab inhabilitate liberaretur.

Decimus hoc die 19. Augusti ann. 1705.
G. Frenzegau, Habert, Jol. Baucher.

CASUS VI.

Matrimonium viri impotentis.

- 1 Nullum est viri matrimonium, cum in eo adest impedimentum, quod non sine vita astringit soli posse.
- 2 Si illi huic diffringi se suadere vollet, penes uxorem ius effectori potest, ut matrimonium nullum declaratur.
- 3 Illa circa culpam conjugale debitum ei reddere non potest.
- 4 Si operationem consequeretur effectus, opus est, ut novum consensum praberent ad matrimonii confirmationem.

QUÆSITUM.

Rogantur Domini Sorbonz Doctores, ut definiant, quae gaudet mulier, que nuptis impotenti viro, qui cum matrimonio nunquam consummavit. Eni ipsi.

Mulier viri nuptis, qui impotenti laborabat, haud novit illa impotientiam, nisi post matrimonium; facta est horum separatio, ceterum magnis semper utrinque extitit concordia, atque animorum confitio; premortuus est vir. Impotientia nemini proflus inuenit. In familia semper habiti sunt maritus & uxoris, concorditer una viventes.

Queritur, an haec mulier sibi possit ea jura sumere, quae Consuetudine, atque initia matrimonii contracta ei conceduntur?

RESPONSI.

Concilium Conscientia subscriptum existimat Foeniminam, de qua in Expunctione dictum est, id retinere posse, quod in Matrimonio contracta ipsi concessum est. Quoniam enim foenima nonnisi in veri matrimonii hypothesi possit id sumere, quod ei vi contractus a viro traditur; et tamen bona fide contraxis, & solum potesta de viri impotenti cognovit; ejusdemque viri culpa factum est, ut ea talis exterioris quoad eum existenter in matrimonio statu, a quo quidem nonnisi agre admodum, gravique cum incommodo recedere poterat.

Non

MATRIMONIUM.

Non igitur exequitati consonum est eam, quin ullam culpm committerit, nisi bonis privari, qua Leges Confutato, atque initio matrimonii contractus eidem tribuantur.

Prateres viro placuit in extiore statu matrimonii cum ea vitam ducere; & fortasse matrimonium hoc ipsum validum re ipsa erat, cum impotenti non omnino probata, & perspecta fuerit. Itaque conseruit ille ei donatae es comoda, qua dum matrimonium contraxit, eidem concesserat.

Denique pronunciari potest, cum vir ejusdem feminis bona possederit, & communium bonorum dominus fuerit, posse proinde feminam ipsam compensationis, & redintegrationis titulo jura, de quibus est questio, sumere, ac retinere. Id vero fit etiam certius, si hec poltrone ratio alii supra alios addatur, videlicet deforatio, cum damnum pudoris in compensatione pudicitia amissi; praterquamque aegritus item nubet, quippe que habebit vidua. Tandem ut haec decisio concludatur, dicitur et illud, eas, quod supererit, in foro externo talem haberi.

Decimum Parisiis hac die 13. Maii an. 1694.
G. Fromageau.

C A S U S VIII.

Tempus necessarium ad probandum matrimonii impotentiam.

¹ Jus Canonicum a conjugatis tres tantum requirit probatio, nis annos, quibus clavis matrimonium potest nullum declarari.

² Si qui sunt Auctores, qui longius tempus requirant, id eo fit, quod probabilitas justificat de causa sperare matrimonium consummari posse.

Q U A E S I T U M .

Adolescens duodecim a hinc annis puluan uxorem duxit; quinque aut sex annorum spatio una vixerunt, qui matrimonium consummari possent; utrius defectu non fatus constat. Cum vero videret Adolescentula se non posse in inutilibus contubus tempore tolerandis, ex quibus utrinque incommoda nunquam non sequerantur, sine calpa perfidie, Parochum in confessione de negotio certiori fecit; qui quidem ei precipit, ut ab Ecclesiis prescriptis preces exequatur, Confessionis, & Communionis Sacramenta suscipere, ablinetur ad certum tempus a viri confortio, & peragrationem devotionis ergo instituerit. His peractis, concubuebit; matrimonium consummatum est femel tantum; mulier concepit, & perperit puerum, qui nunc temporis sex circiter annorum est. Sed ab hoc pueru nato nunquam vir & uxori conjugale debitus sibi reddere poterunt; & incommoda naturalia, quae in hujusmodi congregilibus occurserunt, quaque ejusdem mulieris animus rufus exagitarunt, in causa fuerunt, ut iterum illa de re Parochum Confessarium alloqueretur, qui ei separationem praecipit. Sed ea separatio difficultas est, cum conjugati versentur in magna familia, nec fatus commodi suppetat, ut seorsim cabere adhuc.

Queritur, an Parochus hunc concubitum, & hanc naturalium incommodorum in congregilibus occurrentium continuationem permittere, & conjugatis Sacramenta administrare possit, alterutris perseverantia non obstante, atque uno verbo quomodo in hac facti specie se gerere debet?

R E S P O N S I O .

Concilium Conscientia subscriptum censet, quamvis Matrimonium, de quo in Expositione dictum est, validum sit, ac proinde separatio quoad vinculum locum non habeat, conjugatos tamen separandos esse quoad therum, seu quoad captiuum, si non amplius aifugeat spes fore, ut conjugale debitum nisi mutuo reddere possint, quin insidiant in eis incommoda, quae matrimonii tum natura tum fini adversantur.

Canonico Jus in Canone Laudabilem (^a) a conjugatis postulat experientia annos tres, cum de eorum impotenti reddendi conjugale debitum debitorum; quibus clavis si impotenti perdatur, nullum declaratur matrimonium, quia tunc quidem impotentiam perpetuam esse presumitur. Videatur id posse ad presentem facti speciem accommodari, non quidem ut matrimonium solvatur, & conjugati separarentur quoad vinculum, quoniam hoc validum esse supponitur, sed ut alia separatio instituatur, nempe quoad therum; facta hypothese nullam ceteroquin probabilem congruamque rationem praeterea esse sperandi fore, ut conjugale debitum reddere possint.

(^a) Can. Laudabilem de frigid. & malefic.

Denique Auctores, qui vero matrimonio conficiatis longius tempus concedunt, ut experientur, an matrimonium consummari aliquando possint, illud semper pro certo potius quam perfecta consummatio sperari possit. Porro iure aferi nequit sperari potest futurum, ut qui per annos sex, vel maxime conat matrimonium consummare non potuerant, & quidem adhibitis, ut est suppositum, tam spiritualibus, quam corporalibus administriculis, illud potest confundimere. Videri potest in hac re Sanchez (^b), propostam difficultatem endans. Ne quid autem omittentur corum, quae fieri congeret, ita facto opus est. Parochus conjugatis horari debet, ut repeatet pietatis officia, quae prima quidem, eo auctore, suscepit; in deinde mandare debet, ut Medicos aedant, ex quibus, an unquam reddendo conjugali debito futuri sint pares, cognoscant. Quod si futurum esse nulla spes adit, eos Parochus aliquo debet sive fejundum, sive conjunctum, prout prudentia suadet, spectata corum, de quibus agitur, animalium preparatione, ac perpenitus circumstantiis alio, quo iis ob oculos ponat gravis incommoda, & peccatum, cui concubentes obnoxii sunt; uno verbo nihil reliqui facere debet, ut bene cedat separatio. Quod si initio confillis his omnibus, conjugati nihil eorum, quae Parochus suggesteret, sequi velint, fed potius illud se incommodis semper exponant, cum fatis moniti fuerint, non potest ille, qui in ipsis denegat sacramenta.

Decimum in Sorbona hac die 20. Aprilis an. 1695.
G. Fromageau, C. de Prezelle.

C A S U S IX.

Impotencia, qua respectiva dicitur, in viro.

- ¹ Prost quispiam impotens esse ratione unius famina quin alterius ratione sit; & hoc in casu matrimonium cum priore famina nullum est, & validum cum postero.
- ² Jus habens Episcopi dispensandi in quarto gradu quodam panpres, eaque jure uti possunt.
- ³ Ratione per effet hoc dispensationes gratis concedi, ne dum taxari;

Q U A E S I T U M .

Petrus Mariam duxit aliquo ad hinc amis; cum hoc matrimonium consummatum non fuisset propter impotentiem viri, negotium ad Curiam delatum est, petente milie. Servato juris ordine, Officials ad depositiones & relations corrum, qui ejus impotentia judices instituti fuerant matrimonium abrogavit, nullumque declaravit; prohibitusque est Petrus, ne Sacramento imposternor abuteretur. Ille vero ab hac sententia appellavit ad Metropolitanum, qui eam confirmavit.

Anno post idem Petrus alias sibi pueram in conjugem petuit. Cum vero eum Parochus admonisset se non posse publicationes pergere, nisi ille veniam obtinueret, ostenditque fuisse impotentem, que perpetua iudicata fuerat, iam celsavile. Petrus harum admonitionum nulla ratione habita, Parochi recitatione publice in Ecclesia coram populo refrastratus habuit, & elata voce pronunciavit se ducere talem in suam legitimam conjugem; & ea quidem ipsa quoque idem afferuit. Itaque concubuebit; mulier ex illo, ut ipse quidem contendit, ventrem gerit, & ita convivere pertinet non sine magno Parochie, in qua degunt scandalo.

In eo veritate difficultas, quod Maria, quam ille primum duxerat, est adhuc libera, ad Petrum redire contentit, siquidem ejus impotenti non amplius subficit, sed ille ex ea convulerter; at Petrus repugnat, & posteriori conjugi adharet.

Animadversione dignum est hanc posteriorem perinde ac priorem pueram tuile, cum ei nupit, nec proinde allegari posse impotentiam magis ex una quam ex alia parte favorabile esse, quod contingit in viduis, quibus viri dantur, qui ducunt virginibus impares essent. Quonamobd乎 ibi quidem creditur, & Theologici Facultatis Tolose ejusmodi sententia est, prius matrimonium confirmandum esse.

Contendunt alii, Mariam propter prioris matrimonii folitionem non amplius Petri conjugem esse, praefertim cum posterior, si a Petro fejungeretur, proficere haberetur. Hoc principio nisi putant, id quod posteriori matrimonio definit, supplex, illudque retinendum esse, ita tamen, ut Petrus ad impotentem probandum celsationem iterum inspiciat. In hac sententiarum varietate queritur, utrū standus sit; an nempe posteriori matrimonio necessaria consilii adhibitis firmandum sit, an vero redintegrationem prius, quod non aliud ob causam infringatur et quod ob impotentiam, que perpetua credita est?

Prate.

(b) Sanchez de Marri. l. 9. cap. 17. num. 18. & seq.

MATRIMONIUM.

Q U A E S I T U M .

Præterea queritur, an Occitanie & Aquitanie Episcopi fatis firmo fundamento nisi dispensent auctoritate propria in quanto gradu inter pauperes, Obtinet in his Provinciis hoc conuentudo ab Ecclesiis prope incunabulis, i.e. scripta legis, quae feminis magnopere favet, si natu majores sint, quaque sepe in causa est, ut in istem familias matrimonia celebrantur, quo patrimonium servetur, nec ad extra-neos deveniat.

Rursus queritur, an possesse, in qua iudicem Pratali fuit, eas dispensationes taxandi scitis duabus ob signaturam & ligillum, ut fit in aliis provinibus, iusta sit, & canonica, praesertim cum dispensatio duodecim nummis aureis confiat, si Romana Curia petetur. Quid enim, si in sole proprio vestis oppingere cogentur? Postremus hic mos, quem equidem influunt invenio, quamvis minimi momenti sit, in Episcopatus reparations omnino edidit, & aliquando gravissim necassatus accomodabatur. Juabat vos animadvertere hic a nobis haberi pauperem, qui cumque mille tantum scita in bonis habet, quamvis haud domo carens, & id boni possidens fatis pro conditione habeat, ut vivat.

R E S P O N S I O .

Theologie Doctores subscripti super propositis difficultatis bus censem.

Ad primum quod attinet, Promotorem Metropolitanum a posteriori sententia appellare debere, facta hypothesi eum cognoscere Ecclesiam deceptam fuisse, & id Judicii probasi posse; si in hac appellatione causa probacionis locus fuerit, statuerit Judices, ut Petrus ad Mariam suam priorem conjugem, quae est legitima, redeat iuxta constitutionem capit Fraternitatis (^a), & D. Thomas doctrinam, cujus haec verba sunt: Ecclesia si se deceptam invenerit, per hoc quod illa, in quo erat impedimentum, inventum copulatum carnalem cum alia, vel cum eakeri proficere, reintegras matrimonium praeceps, & dirimit secundum, quasvis de ejus licetia factum. Sed Promotore appellatio fatis gravi fundamento non nitetur, ut alii ostendendum eum hominem impotentia perpetua non labore, nullam aliam probacionem habetur; quam posterioris feminis, cum qua post sententias veritas est, prægationem: fieri enim potest, ut Petrus ratione Mariae impotentia fuerit, que illi adeo atra fuerit, ut nungam ab eo posse resforari, quamvis altera illi non fuerit adeo atra, quia ab eo posse resforari.

Hoc in causa a sententia appellari non licet, & citato capit accommodanda esset ea regula: de ratione autem non est facile iudicandum, cum finali iudicium pendat ex futuro. Necesse est igitur, antequam quicquam determinatur, Promotorem, graves libi rationes non defuturas, certum est, & ad eam decisionem, que laudato capite continentur, quaque huius questionis negativa est, animum convertere: similiiter illa, quae vero, cuius atra, adeo atra est, ut nungam ab eo valere desforari, si ab eo per iudicium Ecclesiae separata, nungam nubat, cum quo prius fatus interior conjugali. Si enim ea ad illum redire non debeat, consequens est matrimonium inter eos in initium nullum esse propter impotentiam respectivam, quae runc temporis aderat.

Quod speat ad difficultatem secundam: Occitanie & Aquitanie Episcopi jure possunt dispensare auctoritate propria in quanto gradu confignatus & affinitatis inter pauperes, quoniam semper in hac possessione fuerunt. Nulla Lex Ecclesiastica potestem fatus coram Notariis, idemque praefit ipsa Ordinationis die post meridiem, edicis se ad id adigit vix. Ecclesiastica aduersus eos, qui se præscribi patiunt, non autem aduersus eos, qui postularunt in exercito iuris iudicis & potestatis, qui vere cum eorum charactere conjuncta est, cum nec Canonibus, nec usu quoad eos abrogaverunt, remanerent, & quoniam in seculari statu, quādū viveret, inveniuntur, & quoniam primum liberare ac tuto posset, ad Romanam Curiam confugians ab eodem Subdiaconatu feso liberandum curaret.

Eum quidem, ut quod optebat, assequeretur, juris ordinis usum esse non confat, tametsi id eum præfutile, & acta supplice fuisse fit vero similimum. Nunquam ille functus est Subdiaconi officio. Quinquevixi post matrimonium contraxisse in facie Ecclesie cum publicatione dispensatione, sed matrimonium suum occultavit. Plures suscepit filios, quibus tanguam legitimam omnia sua bona donavit. Sepe significavit uxori se velle matrimonium suum evulgare; sed post annos decem superles fuit; frater vero, quem tantopere meruit, per annos undevigint; ut proinde eadem semper ei fœnit impeditum, nungamque, quod vixit, aperte fibi confulere poterit.

Super hoc proposita facti specie queritur,

I. Quantu faciente sunt protestationes & declarationes, quas edidit?

(a) Cap. Fraternitatis, de frig. & malef. S. Thom. Suppl. quæst. 58. artic. 1.

Q U A E S I T U M .

P uella, qua homini conjugato sui copiam fecit, ex quartu mensi fribi ventrem gerit. Cum adolescentem, qui eam ex mente fribi uxorem petet, liberius egit, ut filius, quem paritura est, ejus esse videatur. Ille vero, ejusque consanguinei de pragatione prorsus ignorat, quippe que pueritatem, eique, qui ea abusus est, nota sit. Haec porro magna est, quoniam admodum agre sustentat, nec fribi ea de patitur mentionem fieri. Qui eam petit, ejusque consanguinei de matrimonio sunt valde folliciti; non audet illa se prodere, quod prævidet fore, ut acerbis habetur, fribi in animum inducit parere, eo, cui ruptura est, infuso, post matrimonium fribcepto itinerare, & efficerre, ut filius ei, a quo seducta est, tradatur, aut inter pueros expostos Parisis collectetur. Rogantur Doctores, ut hac in re dicant, quid sentiantur.

R E S P O N S I O .

Concilium Conscientia subscriptum putat pueram ex quarto seu quinto mense pragmantem ei nubere posse, a quo in conjugem petetur, dummodo res, prout in expositione declarata est, executioni mandetur, & adolescentem factus ejus via pueri non gravetur, neque ejus filius, ejusque opera natus non habetur, & iudicetur.

Si tamen puer, de qua queritur, suum consilium, antequam nubet, exequi posset, id multo fatus fore videatur: quia jure timendum est, ut ea jam nupta, quod fribi proponit, iter præxere posset, unde enim illud fieri eo minus iniustius poterit, quod erit in potestate viri, cui illud impediendi, & sufficiendi itineris cauas funditus explorandum juxta.

Decimum in Sorbona hac die 1. Aprilis an. 1704.
G. Fromageau.

C A S U S XI.

Matrimonium filiifamilias, qui Subdiaconatus Ordinem suscepit.

¹ Adolescentes per vim crevaces Subdiaconus, & Ordinationi publice refrigeratus servanda conscientia obligationem non contrahit.

² Si deinde matrimonium invit, valer matrimonium, littera illata in te debetur, antequam ordinatio nulla declaratur.

³ Ego ejus matrimonium nullum esse, filii rameri inde prout legimi consenserunt, qui in bona fide matrimonium essent.

Q U A E S I T U M .

Tunc itus suscepit Minores Ordines, & Subdiaconatum una eadem die Dominicam, solus in privato Sacello ab Episcopo, quem ejus familia selegerat per cuiusdam Vicarii Generalis Dimissoris Litteras, & Extra tempora concessum a Legato, qui in Gallia tunc aderat, Prædicta ante Ordinationis protellatus est coram Notariis, idemque praefit ipsa Ordinationis die post meridiem, edicis se ad id adigit vix. Ecclesiastica aduersus eos, qui se præscribi patiunt, non autem aduersus eos, qui postularunt in exercito iuris iudicis & potestatis, qui vere cum eorum charactere conjuncta est, cum nec Canonibus, nec usu quoad eos abrogaverunt, remanerent, & quoniam primum liberare ac tuto posset, ad Romanam Curiam confugians ab eodem Subdiaconatu feso liberandum curaret.

Eum quidem, ut quod optebat, assequeretur, juris ordinis usum esse non confat, tametsi id eum præfutile, & acta supplice fuisse fit vero similimum. Nunquam ille functus est Subdiaconi officio. Quinquevixi post matrimonium contraxisse in facie Ecclesie cum publicatione dispensatione, sed matrimonium suum occultavit. Plures suscepit filios, quibus tanguam legitimam omnia sua bona donavit. Sepe significavit uxori se velle matrimonium suum evulgare; sed post annos decem superles fuit; frater vero, quem tantopere meruit, per annos undevigint; ut proinde eadem semper ei fœnit impeditum, nungamque, quod vixit, aperte fibi confulere poterit.

Super hoc proposita facti specie queritur,

I. Quantu faciente sunt protestationes & declarationes, quas edidit?